

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК L. Ч. 114. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 23. травня 1942. No. 114. Jersey City, N. J., Saturday, May 23, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи”: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

Концерт в Честь Донни Гресько — Музичного Генія — Увінчався Небувалим Успіхом

„Ди Вінніпег Трибюн” з 19. травня 1942. приносить велику статтю про те, як „Вінніпег віддав пошану малій Лейді”, та як цілий Вокер-театр був виповнений до останнього місця, щоб „музичний геній”, Донна Гресько, 14-літня канадійська скрипачка з українського роду, могла вже в будучині грати на добрій скрипці, себто на тій, на якій саме грала на тому концерті. Згаданий канадійський часопис зааранжував цей концерт на ту ціль. Концерт випав понад усякі сподівання. Молоденьку скромну дівчинку, як відіграла композицію Мендельсона (concerto in E-minor) засипано бурєю оплесків і квітами. Молоденька скрипачка не тільки дістала знамениту скрипку, незвичайне тепле й ентузіастичне прийняття, та, очевидно, знамениту музичну критику, але ще в додатку пані Р. Ф. МекВіллемс, дружина заступника губернатора, вручила їй і чек на \$200. Вона зазначила, що є тільки одною з тої маси людей, що є в театрі, котрі прийшли сюди побажати молодій артистці щастя в тому переконанню, що вона колись, коли вже матиме за собою велику артистичну кар'єру, згадуватиме теплим словом отой концерт. Ми, казала пані МекВіллемс до Донни Гресько, пильно слідили досі за кожним твоїм кроком і далі будемо слідувати, як ти змагатимеш до тих небес, де вже мистці є близько досконалості своїх музичних осягів; як символ того, які ми горді з тебе, даємо тобі ось ту скрипку, знову в серцях своїх заховаємо назавжди пам'ять про цей вечір, як і ті гарячі почування, які маємо до тебе.

АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ В СПРАВІ ПОЛЬЩІ

Дня 21. травня прибула до Вашингтону польська делегація, що зложила в Білому Домі меморіал у справі Польщі. Делегацію прийняв п. МекІнтайр, секретар президента Рузвелта. Делегація зложить цей меморіал також і в департаменті стейту. Копію, підписану 200 визначними американськими поляками, відсилають до Лондону, до польського уряду на вигнання, на руки президента Рачкевича. На чолі делегації був М. О. Венгжинек, видавець нью-йорської газети „Нови Свят”. В склад делегації входили різні особи, що займають визначні місця в організованому польсько-американському життю.

ПОМЕР УКРАЇНСЬКИЙ РЕДАКТОР

Під таким наголовком доносить „Ди Вінніпег Трибюн” про смерть Івана Данильчука, редактора „Кенедієн Юкрейнієн Ревю”, що був широко знаний серед українсько-канадійського громадянства. Помер, вернувши з довшої відчитової порожджі, під час якої говорив про потребу доложити всіх зусиль, щоб виграти війну. Покійний родився в 1901. році в Канорі, Саскачеван. Родичі його фермери. Мав університетську освіту і свого часу вчителював. Від молодих літ брав завжди активну участь в українському життю. Писав вірші й оповідання, а видаваний ним журнал набував щораз більшої популярності в Канаді й тут в Америці.

ПОГИБ ЗА МОРЕМ

Іван Р. Сахній з Кизева, Саскачеван, є одним з тих багатьох молодих канадійців з українського роду, що кладуть життя у тій війні за свободу. Погиб поза Канадою. Оставив вдовою молодую жінку і сиротою молоденького сина.

ГОЛОД НА ЗЕМЛЯХ, ЩО БУЛИ ПІД ПОЛЬЩЕЮ.

В британському парламенті заявив Дінгл Фут, що згідно з одержаними відомостями з усіх країв, що знайшлися під нацистською окупацією, найбільше терплять польські землі й ті, що їх німці забрали, наступаючи на Совети.

Жив у Нужді, Але Душею не Кривив

Канадійська „Будучність Нації”, подаючи про смерть поета Василя Пачовського у Львові, додає, що Покійному польська влада не хотіла дати посади гімназійного учителя, ні жадної пенсії. Він жив довгий час тільки добродійством митрополита Шентицького і кількома центами, що їх діставав за працю в Рідній Школі. Хоч жив у нужді, але ніколи не скривив душею перед ворогом і заховав гідність і недосяжну ідейність поета. Втрата таких людей — це втрата діймаюча, незаступима. Пише згаданий журнал.

Мексико Готівиться Виповісти Державам Осі Війну

МЕКСИКО СІТІ. — Затоплено ще один мексиканський корабель, що ще більше розярило мексиканців. Та рішальним не буде

ПОЛЬСЬКА НАРОДНЯ РАДА, СОВЕТИ І ЖИДИ

З Лондону доносять до „Джуїш Морнінг Джорнел”, що на нарадах польської „Ради Народовей” (щось у роді польського парламенту на вигнання), д-р Ігнаці Шварцбарт поставив домагаання, щоб польський уряд повзяв перед советським урядом рішучі кроки щодо советських постанов, які вважають за советських громадян тих, що були перше польськими громадянами. Іде тут про тих, що походять з українських і білоруських земель, які заняли Совети. Через те, казав Шварцбарт, Совети не дозволяють жидам, що були перше польськими громадянами, покидати Совети, навіть таким, що мають дозвіл на візд до Палестини.

ПЕРШЕ МІСЦЕ: ДЕПАРТАМЕНТ СТЕЙТУ.

Президент Рузвелт зазначив, що не може бути сумніву щодо того, хто є на першому місці між ріжними державними урядами і установами. Першим є департамент стейту.

ЯПОНЦІ В ВАРШАВІ.

В Варшаві перебувала японська військова місія, щоб пізнати, як німці адмініструють загарбаними краями.

АМЕРИКАНЦІ В ГІБРАЛЬТАРІ.

Асошіейтед Прес подає, що нацистські радія передали, що до Гібральтару прибули американські війська.

НЕМА РИБИ ДЛЯ ПОЛЯКІВ І ЖИДІВ.

Таке зарядив познанський гавляйтер Артур Грейзер, як подає О. Н. А.

З ПОЛОНУ В КОНЦЕНТРАЦІЙНІ ТАБОРИ.

Турецький часопис „Ені Саба” подає, що під Одесою дісталось у німецький полон до тисячі польських вояків, яких Совети, опускаючи місто, не змогли перевести на кораблі. Німці перевели тих поляків у концентраційні табори.

отсей гнів, а відмова Німеччини прийняти протест мексиканського уряду в справі затоплення мексиканського корабля німецькою субмариною біля Флориди. Кажуть, що Мексико поступить у тому випадку так, як каже поступати „народна честь”. Це означало б виповідження війни. І то не тільки Німеччині, але теж і Японії та Італії. Урядові кола переконані, що так дійсно станеться, що знову малоб не мале значіння для Об'єднаних Держав, бо це означало б тіснішу воєнну кооперацію між Мексиком і Злученими Державами.

НІМЕЦЬКІ РОЗПОРЯДКИ ПРО ПОЛЯКІВ

„Данцігер Форпостен” подає, що полякам не вільно бувати в парках і в літниках над морем, як теж сидати на лавки в публичних місцях. Знову в Варшаві проголошено, що поляк може вислати на тиждень тільки один лист, писаний по обидвох сторонах листового паперу і цензурований владою. Цензурі треба теж передавати до апробати торговельні оголошення.

ПРОТИ УКРАЇНСЬКИХ „СЕПАРАТИСТІВ” У КАНАДІ

Москвофільська газета „Світ” (ч. 20) журиться „Будучим Піємонтм Сепаратистів”, себто канадійськими українцями, що бажалиб допомогти українському народови в Європі позбутись раз назавжди усіх окупантів і стати вільним і незалежним народом. „Світ”5, очевидно, далі не визнає ніякої України, а тільки „Малоросію” та держиться погляду чорносотенців, називаючи тих, що хочуть, щоб український нарід був власним господарем на своїй землі, прихильниками нацистів. І накликає канадійський уряд, щоб повзяв міри проти „українських сепаратистів” у Канаді. На те можна відповісти: Чи було коли інакше з москвофілами породи „Світа”? Денунціяція це їхня давня зброя, добре випрацьована за царських часів. Тепер тільки забувають, що вони в Америці, а тут інші люди й інші звичаї. Такі, що знають справжню цінність такої роботи й гідяться нею.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Яка Надія для України

Всі ми не маємо найменшого сумніву, що Америка переможе та вийде з цієї війни з великою славою. Кожний день приносить нам не тільки щораз більше випродукованого військового знаряддя, але й щораз більше героїських вчинків синів американської нації. Ось те й є гарантією нашої перемоги. А коли є чого побоюватись, то хіба того, що буде по війні, себто по нашій перемозі. І тут, коли іде про саму Америку, про її внутрішнє життя, то ми певні, що молодий і підприємчивий американський нарід скоро знайде розв'язку того, як нам перейти з воєнного життя на звичайне, цивільне. Ми теж певні, що й ті великі соціальні переміни, що є добрі й потрібні, а на які ще треба булоб довго ждати, якби не було війни, будуть вдержані й по війні. Турбує нас одначе що інше. А саме те, як буде з іншими країнами і народами, а зокрема, яка судба жде той нарід, з якого ми походимо. Бо український нарід так тяжко скривджено по минулій світовій війні, що є оправдане усяке таке побоювання.

Очевидно, що ніхто не є нині всилі заповісти з цілою певністю, як виглядатиме в світі той „новий порядок“, про який стільки тепер чуємо. Зате можемо припускати, що як у минулому, так і тепер діють реакційні й імперіалістичні сили, що не дуже хотілиб бачити в світі великі соціальні переміни, як теж такий новий уклад міждержавних сил, що унеможлилював би поневолення одного народу другим, чи одної держави другою, як під оглядом політичним так і економічним. Ось з того боку добре знати, що в Злучених Державах маємо при кермі держави, в нашому уряді, аж такої міри прогресивних людей, що глядять на шовіністичні зміни навіть не з американського, а з загально світового й загально людського боку. Вони хочуть доконче довести до того, щоб усім людям було в світі краще жити, без огляду на те, на якій півкулі вони не жилиб і до якої раси себе не зачислялиб. Вони навіть кажуть отверто, що хочуть, щоби було краще жити людям в Німеччині, з якою тепер воюють. Бо тільки тоді, коли всі народи будуть задоволені, не буде страху за нову війну. А коли так справи маються, а воно так дійсно є, то як можна припускати, щоб в такому новому світі знову кинено український нарід на поталу якимсь грабіжникам, щоб його далі обдирали, голодом вигублювали, чи нищили іншими способами?

Америка рішилась дорого заплатити за свою свободу і за свободу в світі. Демократія, яку вона обороняє, не буде повторенням помилок з 1918. року. І це буде вже тепер вищого значення.

Америки з повоєнної Європи, чи з повоєнного світа. Вона й по війні буде в ньому зо всіма своїми капіталами: воєнними, ідейними, фінансовими і економічними.

Буде це цілком певно дуже довгий процес, заки доведеться Європу і світ до сякого такого ладу. Але той лад прийде! Він може не зможе скоро вилітнути усіх старих інтриг і амбіцій різних імперіалістів і шовіністів. І може не зможе відразу знищити всі нахабства і насильства, що їм віддані різні народи тепер, чи може будуть віддані в перших хвилинах по війні, бо й з тим треба рахуватись. Але не зважаючи на те, треба вірити, що новий лад у світі таки іде. Він готується і тут, і то головню в Вашингтоні, в нашій столиці. І це є для нас та найважливіша запорука, що й український нарід не лишиться по війні без американської опіки. Не вірити в те, значить, на нашу думку, не розуміти, що діється в самім нашім краю. Значить нічого не знати, до чого Америка приготується і до чого прямує президент Рузвельт та наш уряд. А вони про ті справи говорять щораз голосніше й щораз виразніше. Тільки біда, що ті голоси покищо ще не до всіх доходять. А головню не доходять до тих, кому не подобаються оті справедливі й дійсно християнські засади, які думає наш уряд застосовувати при встановлюванні нового порядку в світі.

ЯК ЦЕ СОБІ АМЕРИКАНСЬКІ ПОЛЯКИ ТОЛКУЮТЬ

„Нови Свят“ подає, що у Львові отворено 20 кіноматографічних театрів, в тому: 10 польських, 6 німецьких і 3 українських. На кожному видніють написи у відповідній мові. Ось ті цифри, пише польська газета, свідчать невимовно про те, що „навіть німці мусять визнати польський характер Львова“.

ХВАЛИТЬ ПОЛЬСЬКИХ ЛЕТУНІВ.

Советський генерал Комаров дає в „Червоній Звзді“ признание польським летунам, що „літали над окупованими польськими землями і звіттам привезли цінні фотографічні знімки, потрібні для воєнних цілей“.

УКРАЇНСЬКИЙ МОЛОДИЙ СКРИПАК ВІДЗНАЧИВСЯ

„Нью Кесл, Па., Ньюз“ з 27. квітня подає, що в Бломсборг, на стейтовім конкурсі музикантів і співаків з усіх вищих шкіл Пенсильвенії, грав теж молодий, 17-літній Андрій Лісько, що дістав перше відзначення. Це молодий українець з Нью Кесл, член У. Н. Союзу.

З ШКІЛЬНИЦТВА У ЛЬВОВІ

Ньюйорський „Нови Свят“ подає за часописом „Гонец Краковскі“, що дня 15. травня відновлено у Львові політехніку, що тепер зветься Технічним Інститутом. Ректором є німецький професор Ведефельд, а заступником ректора українець Перхевич. З професорів згадується за такі особи: Фещенко, Чопійський, Туркевич, Мілянович, Шумовський, Левицький, Гірняк, Ковальчук і Лукашевський. Як асистенти - професори: Кочан, Медвідь, Декур, Кернякович, Толопка. Часопис каже, що це українці. Прізвищ польських професорів, каже часопис, не подано. Подання на науку мусять бути подані в німецькій мові. На політехніці будуть отворені такі відділи: архітектури, економії, будови машин, електротехнічній. Для лісництва і хліборобства буде створений окремий інститут.

НАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ**ПОТРІБНО ЧОЛОВІКА**

до нагляду над воскресанням і чищенням. Гарна праця. 112-4 307 — 5th AVENUE, Room 1414. New York City. Tel. Murrayhill 4-2811.

ГРИГОРІЙ М. ТУЧАПСЬКИЙ

(GREGORY TUCHAPSKY)

Бувш. Професор Співу в Інституті ім. М. Лисенка, в Укр. Респ. Капелі Ол. Кошиця. Постановка голосу, Підготовка до опери, концертів і Радіовиступів в українській, англійській, французькій і італійській мовах. 108,18

ІНДИВІДУАЛЬНІ — окремі і ГРУПОВІ лекції. Ціни не високі — по згоді.

STUDIO,

101 W. 78th ST., N. Y. CITY.

ІМІГРАЦІЙНІ ПИТАННЯ, віза, нелегальний приїзд, справи моряків. Відповідна поміч і порада. Поради безплатно. 154-

LEONARD TROSKIN — Порадник і Публічний Нотар. 67 W. 44 St., New York City. Tel. MURRAY Hill 6-0918

Час для порад від 3. до 5. год. поп.

ВАСИЛЬ ПРИШЛЯК

ВИРІБНИК І ПРОДАВЕЦЬ

МЕБЛІВ

GRAND CIRCLE

UPHOLSTERING CO., Inc.

2469 WEBSTER AVENUE

Near 188th St.

BRONX, N. Y.

Telephone: FORDHAM 5-4666.

Має на складі РІЗНІ МЕБЛІ доброї якості, по дешевій ціні.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіза крові для подружжого здоров'я.
- Гемороїди й желяки лікуються без операції.

223 SECOND AVENUE, cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697

Офісові години 10—8; неділя 11—2. Жінка-доктор до обслуговування. X & флюроскоп. — Екзамінація \$2.00.

МИРОН ЛИТВИН І СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

Обслуга щира і чесна

Main Office:

383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave.

NEWARK, N. J.

Phone: Essex 3-5347

Branch Office (Філія):

969 South Broad Street,

TRENTON, N. J.

Phone: Trenton 8588

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

заряджує погребамі по ціні так низькій як \$150.

ОБСЛУГА НАЙКРАЩА

JOHN BUNKO

Licensed Undertaker & Embalmer

437 East 5th St.,

NEW YORK CITY

Dignified funerals as low as \$150.

Telephone: GRamercy 7-7661.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ

cor. FRANKLIN & BROWN STS.,

PHILADELPHIA, PA.

Tel. MARKET 1320.

ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Занимаєсь похоронами

В BRONX, BROOKLYN, NEW

YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.

Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:

707 Prospect Avenue,

(cor. E. 155 St.),

BRONX, N. Y.

Tel.: MEIrose 5-6577

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з прегарною

металевою труною, двома автами, караваном,

бальсамуванням, виш-ванням Похоронного

Дому і т. д. \$295.00

Все, чого треба, з виїзком од-ня й належностей за церкву, відправу й цвинтар.

S. KANAI KAIN

433 STATE STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Phone: Perth Amboy 4-4644.